

Ombudsmannanämnden

Protokoll 4/2017 Ombudsmannanämnden 1 december 2017 kl 14.30-15.40

Plats: Ålands ombudsmannamyndighet, Elverksgatan 10, Mariehamn

Ordinarie medlem	Leif Jansson, ordförande Justina Donielaitte, vice ordförande Kim Hansson Marie-Louise Nordberg
Ersättare	Chris Sviberg
Övriga	Marina Karlsson, klient- och patientombudsman Vivan Nikula, chef för jämställdhetsfrågor vid Ålands landskapsregering Sanna Roos, utredare ÅSUB
Sekreterare	Johanna Fogelström-Duns, Ålands ombudsmannamyndighet
Förhinder	Sara Bru Robert Jansson Micke Larsson

34 § Mötet öppnas

Ordförande hälsade välkommen och öppnade mötet som konstaterades vara beslutfört. Mötets inbjudna gäster hälsades särskilt välkomna.

35 § Godkännande av föredragningslista

Föredragningslistan godkändes utan ändringar.

36 § Justering föregående protokoll

Protokollet från föregående möte 3 november justerades utan ändringar. Det läggs upp på www.ombudsman.ax/ombudsmannanamnden enligt beslut 3/2017 30 §.

37 § Våld i nära relationer på Åland

Temadiskussion utifrån landskapsregeringens undersökning om förekomst av våld i nära relationer. ÅSUBs utredare Sanna Roos presenterade resultaten i rapporten (se bilaga 1). Landskapsregeringens chef för jämställdhetsfrågor Vivan Nikula presenterade regeringens handlingsplan 2018-19 samt presenterade vilka andra förebyggande åtgärder som krävs (se bilaga 2). Rapporten finns att ladda ner på nätet: [Våld i nära relationer på Åland 2017](#). Presentationerna följdes av diskussion. Bland de frågor som dryftades var barnens situation i fall där våld i nära relation förekommer, barnskyddets och socialvårdens roll, allmänt behov på Åland av att arbeta med mansnormen, samt hur man kan följa upp jämställdhets- och värdegrundsarbete som görs inom tredje sektorn. Även kopplingarna till pågående #metoo kampanjer dryftades. Vivan Nikula informerade om en kommande föreläsning i början av 2018 under rubriken "Vad är en man utan våld?". Datum är ej ännu spikat.

Ärendet antecknas för kännedom.

38 § Övriga ärenden
Inga övriga ärenden.

39 § Nästa möte
Nästa möte hålls fredag 19 januari kl 14.30 på Ombudsmannamyndigheten.
Föreslagna punkter för agendan:

- Konsumentrådgivare Anders Kulves presenterar sitt verksamhetsområde
- Presentation och diskussion av myndighetens verksamhetsplan för 2018
- Första diskussion av ev. seminarium eller liknande i samband med invigning av nya lokaler mars/april 2018.

40§ Mötet avslutas
Ordförande avslutade mötet 15.40

Bilaga 1 Presentation av undersökningen Sanna Roos
Bilaga 2 Åtgärder Vivan Nikula

Justerat 26
19/01 2018

Leif Jansson, ordförande

Johanna Fogelström-Duns, sekreterare

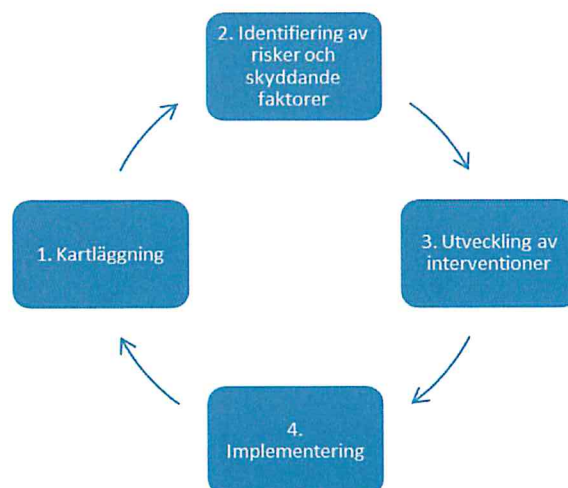
Våld i nära relationer på Åland

Sanna Roos

1.12.2017

sanna.roos@asub.ax

Folkhälsoperspektivet (WHO)

Metod

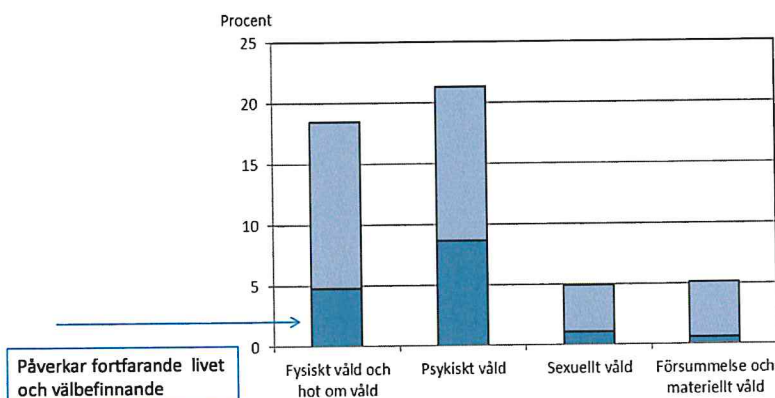
- Slumpmässigt urval av ca. 1 000 ålänningar (18-79 år)
- Totalt 494 svarande (49 %)
- 58 % kvinnor, 42 % män
- Former:
 - Fysiskt våld eller hot om våld
 - Psykiskt våld
 - Sexuellt våld
 - Försummelse eller materiellt våld

Förekomst av våld i nära relationer

- 28 % utsatta i något skede av sitt liv
 - 36 % av kvinnorna
 - 20 % av männen

Förekomst av våld i nära relationer

Utsatthet (%) för våld i nära relationer i något skede av liv bland svarande i urvalet (efter våldformen och påverkan i livet)

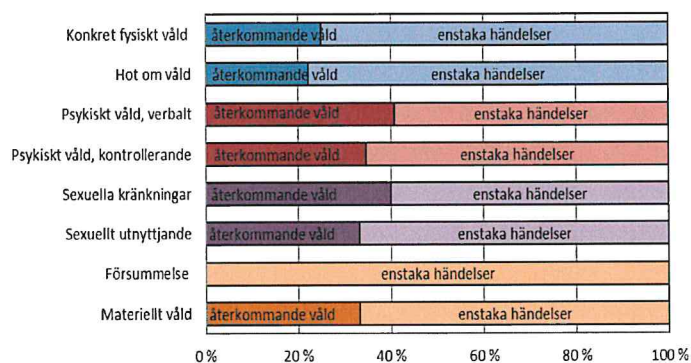

Förekomst av våld i nära relationer

- 12 % utsatta under de senaste tolv månaderna
 - 16 % av kvinnorna
 - 9 % av männen

Förekomst av våld i nära relationer

Andel (%) återkommande och enstaka våldshändelser i nära relationer bland utsatta under de senaste tolv månaderna (efter våldformen)

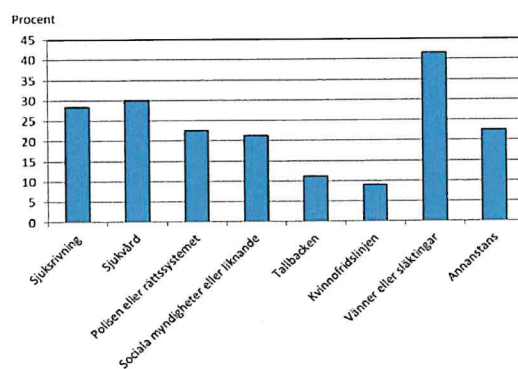
Hjälpsökande

- Öppen möjligheten för alla ålänningar att delta i undersökningen
- Elektronisk enkät på www.regeringen.ax/vald
- Samma frågor som i pappersenkäten

Nyligen utsatta = alla som blivit utsatta under de senaste tolv månaderna (90 personer)

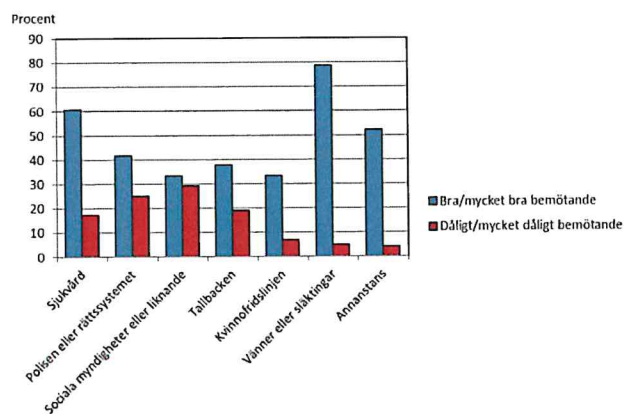
Hjälpsökande

Andel (%) nyligen utsatta som sökt hjälp (efter hjälpformen)

Hjälpsökande

- Bemötande i hjälpinstanserna enligt de nyligen utsatta (%)

Kommentarer/bra bemötta

- *"Jag fick bekräftelse på att mina upplevelser var sanna och hjälp att inse att det var en sjuk människa jag hade att göra med. Förhållandet var långt ifrån normalt, och det visste jag nog innerst inne..." (inom hälso- och sjukvård)*
- *"Otrolig hjälp och stöttning. Familjearbetare som kom och träffade mig cirka en gång varje vecka till varannan vecka, barnskydd som hjälpte till med kontakt barnen och fadern emellan. Detta övervakat. [Socialarbetaren] var helt fantastisk. Stöttade mig att anmäla, hjälpte mig och barnen till Tallbacken och mycket mer! Våldet minskade drastiskt!"*
- *"Fick bo [i Tallbacken] under lång tid. Barnet fick leka men samtidigt bearbeta känslor kring vad som hänt tillsammans med en på boendet. Otroligt stöttande personal."*

Kommentarer/dåligt bemötta

- *"Ingen frågade om jag blev utsatt, trots mitt mående." (inom hälso- och sjukvård)*
- *"Jag kunde snabbt komma till kurator via min personalhälsa men det hjälpte inte mitt mående så mycket eftersom jag i vissa delar blev ifrågasatt."*
- *"Har berättat om kränkande och hot med [många] sms per dag från exet till barnens läkare, skolpsykologer, barnskydd, barntillsyningsman, lärare, BUP. Alla har sagt att det är galet och så blev det inget mer. Man får stå ut med sms som kränker, hotar och attacker i chatform till barnen utan nån hjälp. Gjorde anmälan men drog tillbaka den på grund av rädsla om barnens psykiska lidande. Tyvärr försöker han vända barnen mot mig."*

Kommentarer/dåligt bemötta

- *"Jag polisanmälde och upplevde mig mycket dåligt bemött. Polisen sa att de egentligen inte hade tid att ta min anmälan. När jag ändå fick göra en så fick jag höra saker som "inget kommer att förändras om du får ett besöksförbud. Det kommer inte att stå en polis i ditt trapphus och vakta" och att jag "inte skulle vaggas in i någon falsk trygghet. Att jag inte skulle känna mig trygg". Det gjorde mig väldigt arg att under hela förhöret behöva hävda min rätt att göra en anmälan. [...] Polisen beslutade också att jag inte skulle få något akut besöksförbud. [...] Tingsrätten gjorde en annan bedömning än polisen och gav mig tre dagar efter polisens beslut, ett akut besöksförbud. Det var första gången jag kände att någon myndighet lyssnat på vad jag blivit utsatt för."*
- *"Jag blev erbjuden medling om förhandlingar om vårdnadsplanering om basrn. Tackade nej till detta. Jag upplevde det som det var till nackdel för mig i förhandlingarna i tingsrätten. Medlaren upplevde jag inte som objektiv."*

Kommentarer/dåligt bemötta

- *"Socialsekreterarna och socialdirektören ansåg att det var mitt eget fel att partnern varit våldsam och att barnen "inte ville träffa mig".*
- *"Nej, [våldet slutade inte efter hjälpsökande hos sociala myndigheter]. Blev mera osynligt våld. Psykisk terror."*
- *"Bemötandet på Tallbacken kan förbättras. Det varierar väldigt från personal till personal. Jag tror inte att de riktigt förstår hur utsatta de kvinnor är som söker skydd där. Ibland uppfattade jag att vissa sätt att tänka och agera försökte pådyvlas."*

"Jag lämnade till sist min man som varit psykiskt och fysiskt våldsam i flera år. Jag fick stöd att våga göra det genom sjukhusets psykolog och en rådgivare på Folkhälsan. Jag lämnade till slut min man när han hotade mig till livet. Jag fick gå till psykiater och blev sjukskriven och lämnade Åland [...] på grund av rädsla för min man. Jag vågade till slut polisanmäla. Jag lever i ständig rädsla för att min ex-man ska dyka upp."

Vivan Nikula, chef för jämställdhetsfrågor fredagen den 1 december 2017

Våld i nära relationer på Åland 2017

Våld i nära relationer visar på avsaknad av mänskliga rättigheter, är tecken på ett stort demokratiunderskott, är inte socialt hållbart, bidrar till ojämställdhet och är en kriminell handling och är ett stort folkhälsoproblem samtidigt som det innebär ett obeskrivligt individuellt lidande med synergieffekter på utsattas och förövares omgivning och har stora konsekvenser både för individen och för hela samhället.

Var och en av oss har ett ansvar och vi bidrar alla och envar till de strukturer och normer som finns i samhället. Det är inte vad någon annan gör någon annanstans som blir tillåtande eller inte tillåtande utan det är vad jag och du säger eller inte säger, vad jag och du tar ställning för eller emot eller låter bli att ta ställning för eller emot, det är hur jag och du bemöter andra och så vidare.

Ett av de prioriterade målen i landskapsregeringens program är nolltolerans mot våld i nära relationer och för att kunna vidta åtgärder på området så måste vi veta hur det ser ut.

Regeringens satsningar:

Handlingsplan för arbetet mot våld i nära relationer 2018-2019. Handlingsplanen fokuserar på fem övergripande områden:

- Styrning och rutiner
- Kunskapshöjande insatser
- Organiserad samverkan
- Särskilt utsatta grupper (personer med funktionsnedsättning, med missbrukarproblematik, nyinflyttade, äldre, s.k. hedersrelaterat våld)
- Tidigt och långsiktigt förebyggande arbete

Alla myndigheter har ett mer eller mindre konkret formulerat uppdrag att inom ramen för sin verksamhet på olika sätt genomföra stödinsatser för de som utsätts för våld i nära relationer i sitt hem men också ett uppdrag då det gäller förövaren. Skola och barnomsorg ett uppdrag att upptäcka och synliggöra. Alternativ till våld erbjuder program för män som utövar våld.

Ett formulerat uppdrag är i sig självt inte tillräckligt eftersom det tolkas och fylls med innehåll av alla berörda, allt ifrån högsta ledning till de som arbetar direkt med frågan.

När tolkningen görs är två faktorer centrala för i vilken grad uppdraget implementeras och ansvar utövas: **KUNSKAP, MOD och VILJA**

Kunskapsnivån är varierande men den finns hos många. Kunskapsutveckling inom kompetensområdet är ändå en process och måste pågå ständigt.

Vad behöver berörda myndigheter?

- Gemensam värdegrund och gemensam syn på våldet och dess konsekvenser oberoende av ansvarsområde och verksamhet
- Grundläggande kunskaper om våldet
- Medvetenhet om att våldet alltid är utövarens ansvar
- Våld utgör alltid en säkerhetsrisk
- God dokumentation om våldet i vare myndighet
- Medvetenhet om att våld i nära relationer skapar otrygga barn
- Uppdaterade strategier, handlingsplaner och rutiner (checklistor) för arbetet mot våld i nära relationer
- Synliggörande av våld i nära relationer i ordinarie styrdokument, verksamhetsplaner och i budget
- Ledning som ger mandat och legitimitet för arbetet och som frågar efter resultat
- Konstruktiv samverkan i den egna myndigheten
- Medvetenhet om att våldet har en skadande effekt i kraft av att detta sker i nära relation
- Komma ihåg att våldet är närvarande varje sekund oberoende av om slagen kanske är ett eller två under en längre period

SAMVERKAN MELLAN MYNDIGHETER, ORGANISATIONER och ENSKILDA är den viktigaste strategin när det gäller att motverka våld i nära relationer.

Informell arbetsgrupp sociala sektorn, polismyndigheten, ATV, ÅHS och landskapsregeringen.

-Se över strukturer och kunskap i den egna myndigheten för att sedan komma till samverkan och samarbete.

Förebyggande arbete 2018

Våldspreventiva insatser och problematisering av mansnormen

Könsstereotypa normer måste synliggöras och utmanas och förändras